

- ¹Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Pielęgniarek Neurologicznych i Neurochirurgicznych
Przewodnicząca: mgr Lidia Dopierała
The Kuyavia and Pomerania Association of Neurological and Neurosurgical Nurses
The Head: mgr Lidia Dopierała
- ²Oddział Neurochirurgii i Neurotraumatologii,
SP ZOZ Szpital Wojewódzki im dr J. Biziela w Bydgoszczy
Ordynator: dr n. med. Andrzej Swincow
Neurosurgery and Neurotraumatology Ward,
SP ZOZ the dr. J. Biziel Regional Hospital In Bydgoszcz
The Head of a Hospital Department: dr n. med. Andrzej Swincow
- ³Zakład Pielęgniarstwa Neurologicznego i Neurochirurgicznego CM UMK w Bydgoszczy
Kierownik Zakładu: dr hab. n. med. Wojciech Beuth
Neurological and Neurosurgical Nursing Department CM UMK in Bydgoszcz
Head: dr hab. n. med. Wojciech Beuth

LIDIA DOPIERAŁA^{1,2}, RENATA JABŁOŃSKA^{1,2},
ROBERT ŚLUSARZ^{1,3}, ANDRZEJ SWINCOW²

The estimation of the quality of postsurgery neurosurgical care

Ocena jakości pooperacyjnej opieki neurochirurgicznej

Zagadnienie jakości zajmuje coraz więcej miejsca w rozważaniach naukowych dotyczących sektora opieki zdrowotnej. Jest tematem niezwykle istotnym, ponieważ dotyczy bezcennych wartości, jakimi są zdrowie i życie. Trudno jest o jednoznaczną definicję jakości. Jedną z nich wskazuje, iż „jakość to stopień do jakiego usługi zdrowotne świadczone dla jednostek i populacji zwiększają prawdopodobieństwo pożądanych efektów zdrowotnych i są zgodne z aktualną, profesjonalną wiedzą medyczną” [3]. Jakość to wartość, właściwość lub zespół cech informujących o tym, że przedmioty są tym, czym mają być. Określenie – jakość opieki zdrowotnej – najczęściej odnosimy do stopnia, w jakim osiągnięto ustaloną normę przy świadczeniu opieki [1]. Jakość opieki to również stały wysiłek wszystkich członków zespołu – dążący do osiągnięcia poziomu opieki zgodnego z aktualnym poziomem wiedzy w celu zaspokojenia potrzeb i oczekiwań [2]. Podsumowując powyższe definicje można stwierdzić, że jakość to spełnienie określonych wymagań klienta [4].

Ocena neurochirurgicznej opieki pielęgniarskiej powinna obejmować wszystkie obszary działań i wskazywać na te, które wymagają poprawy, tak, aby jakość opieki była na najwyższym poziomie.

Celem badań było określenie jakości świadczonej opieki pielęgniarskiej nad pacjentami po zabiegach neurochirurgicznych, we wczesnym okresie pooperacyjnym, z punktu widzenia pacjenta, biorąc pod uwagę przedstawione poniżej kryteria.

MATERIAŁ I METODA

Badania przeprowadzono w 2005 roku wśród 30 pacjentów Oddziału Neurochirurgii i Neurotraumatologii SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala im. dr. w Bydgoszczy. Pacjenci ci byli leczeni operacyj-

nie w obrębie głowy lub kręgosłupa. Dokonano oceny świadczonej opieki w okresie około operacyjnym (3 doby).

Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety, który składał się z 2 części: pierwszą część stanowiły dane ogólne pacjenta takie jak: wiek, płeć, miejsce zamieszkania, wykształcenie (tab. 1). Część druga natomiast dotyczyła usług pielęgniarskich w okresie pooperacyjnym. Jakość tych świadczeń została poddana ocenie z uwagi na 5 kryteriów:

- zaspokojenie potrzeb biologicznych,
- zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego,
- udzielanie wsparcia psychicznego,
- współudział w diagnozowaniu i leczeniu,
- profesjonalizm wykonywanych czynności.

Tab. 1 Ogólna charakterystyka badanych pacjentów

BADANI PACJENCI	LICZBA BADANYCH n=30	100%
WIEK		
< 20 lat	1	3,3
21 – 35 lat	6	20,0
36 – 50 lat	8	26,7
> 50 lat	15	50,0
PŁEĆ		
Kobiety	9	30,0
Mężczyźni	21	70,0
MIEJSCE ZAMIESZKANIA		
WIEŚ	8	26,7
Miasto do 30 tyś mieszkańców	8	26,7
Miasto 30 - 100 tyś. mieszkańców	2	6,6
Miasto > 100 tyś. mieszkańców	12	40,0
WYKSZTAŁCENIE		
Niepełne podstawowe	-	-
Podstawowe	3	10,0
Zawodowe	17	56,7
Średnie	6	20,0
Wyższe	4	13,3

Każdej z opcji odpowiedzi w kluczu narzędziowym została przypisana określona wartość punktowa: opieka doskonała: 9 – 10 pkt; opieka dobra: 7 – 8 pkt; opieka niepełna: 4 – 6 pkt; opieka niebezpieczna: 1 – 3 pkt. Udział w badaniu był dobrowolny, kwestionariusze ankiet były wypełniane anonimowo. Uzyskany materiał badawczy poddano analizie statystycznej.

WYNIKI BADAŃ I ICH OMÓWIENIE

Zaspokojenie potrzeb biologicznych

Analiza danych dotyczących zaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych kształtuje się następująco: większość badanych (85,5%) uważała, że pomoc okazywana w tym zakresie jest doskonała; najwyżej punktowana była pomoc pielęgniarek w spożywaniu posiłków – 93,3% ocen doskonałych. 13 ankietowanych pacjentów (43,3%) oceniło pracę pielęgniarek jako dobrą; najczęściej takich opinii było w zakresie pomocy udzielanej w zaspokajaniu potrzeb fizjologicznych: 26,7%. Na uwagę zasługuje fakt, iż nikt z badanych nie ocenił opieki pielęgniarskiej w omawianym zakresie jako niepełnej czy niebezpiecznej (tab. 2).

Tab. 2 Zaspokajanie potrzeb biologicznych

ZAKRES OPIEKI	OCENA OPIEKI								RAZEM	
	Doskonała		Dobra		Niepełna		Niebezpieczna			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Pomoc w zaspokojeniu potrzeb fizjologicznych	22	73,3	8	26,7	0	0	0	0	30	100
Pomoc w spożywaniu posiłków	28	93,3	2	6,7	0	0	0	0	30	100
Udział w utrzymaniu higieny osobistej	27	90,0	3	10,0	0	0	0	0	30	100

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego

Uwzględniając bezpieczeństwo chorego na oddziale wzięto pod uwagę udział pielęgniarek w bezpiecznym poruszaniu się pacjentów po oddziale oraz w zapewnieniu bezpieczeństwa chorym pobudzonym psychoruchowo. W obu przypadkach badani w 84,9% ocenili opiekę pielęgniarską jako doskonałą, a w 13,3% jako dobrą. Tylko 1 osoba (3,3%) uważała, iż bezpieczeństwo fizyczne pacjentów wymaga uzupełniających działań (tab. 3).

Tab. 3 Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego

ZAKRES OPIEKI	OCENA OPIEKI								RAZEM	
	Doskonała		Dobra		Niepełna		Niebezpieczna			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Udział pielęgniarki w bezpiecznym poruszaniu się po oddziale	25	83,3	5	16,7	0	0	0	0	30	100
Udział pielęgniarki w zapewnieniu bezpieczeństwa chorym pobudzonym	26	86,7	3	10,0	1	3,3	0	0	30	100

Udzielanie wsparcia psychicznego

Niewątpliwie jednym z ważnych elementów opieki pooperacyjnej jest udzielanie wsparcia psychicznego. Badani w 98,3% ocenili pracę pielęgniarek w tym aspekcie jako doskonałą. Wszyscy ankietowani docenili w najwyższym stopniu opiekuńczość wobec pacjentów. Również i to kryterium pozbawione było oceny niepełnej lub niebezpiecznej opieki dla chorego (tab. 4).

Tab. 4 Udzielanie wsparcia psychicznego

ZAKRES OPIEKI	OCENA OPIEKI								RAZEM	
	Doskonała		Dobra		Niepełna		Niebezpieczna			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tworzenie przez pielęgniarki atmosfery zaufania	29	96,7	1	3,3	0	0	0	0	30	100
Opiekuńczość wobec pacjentów	30	100	0	0	0	0	0	0	30	100

Współudział w diagnozowaniu i leczeniu

Badana grupa oceniła swój udział w procesie diagnozowania i leczenia jako dobry, zarówno w zakresie współdecydowania o metodzie pielęgnowania (tak sędzi 83,3% respondentów), udziału w formułowaniu planu opieki (70% badanych), jak i współdecydowania o czasie wykonywania zabiegów (10 osób – 33,3%). Ten ostatni zakres opieki zyskał najwięcej (33,3%) ocen dobrych i niepełnych, a

także opinii doskonałych (23,4% badanych). W omawianej kategorii świadczona opieka jest niebezpieczna dla 7,8% ankietowanych (tab. 5)

Tab. 5 Współdział w diagnozowaniu i leczeniu

ZAKRES OPIEKI	OCENA OPIEKI								RAZEM	
	Doskonała		Dobra		Niepełna		Niebezpieczna			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Udział pacjenta w formułowaniu planu opieki	2	6,7	21	70,0	5	16,6	2	6,7	30	100
Współdecydowanie o metodzie pielęgnowania	1	3,3	25	83,3	2	6,7	2	6,7	30	100
Współdecydowanie o czasie wykonywania badań, zabiegów	7	23,4	10	33,3	10	33,3	3	10,0	30	100

Profesjonalizm wykonywanych zabiegów

Dane dotyczące profesjonalizmu wykonywanych zabiegów są następujące: pielęgniarki wykonują zabiegi w sposób doskonały – tak uważa 93,3% badanych oraz dobry - 6,7% ankietowanych. Natomiast informowanie chorych o celu przebiegu badań jest dla 3 osób (10,0%) realizowane w sposób niepełny, a dla 20 badanych (66,6%) w sposób doskonały. Nie zanotowano ocen świadczących o niebezpiecznym wykonywaniu zabiegów przez pielęgniarki.

Tab. 6 Profesjonalizm wykonywanych zabiegów

ZAKRES OPIEKI	OCENA OPIEKI								RAZEM	
	Doskonała		Dobra		Niepełna		Niebezpieczna			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Informowanie pacjenta o celu i przebiegu badań, zabiegów, powikłaniach	20	66,6	7	23,4	3	10	0	0	30	100
Sprawność i fachowość wykonywanych zabiegów	28	93,3	2	6,7	0	0	0	0	30	100

WNIOSKI

W oparciu o wyniki uzyskane z badania przeprowadzonego na grupie 30 pacjentów oddziału neurochirurgii i neurotraumatologii, nasuwają się następujące wnioski:

1. Opinia badanych dotycząca zaspakajania potrzeb biologicznych pacjentów na oddziale jest w większości jednoznaczna i zyskała oceną doskonałą.
2. 84,9% ankietowanych uważa, że pacjent może czuć się bezpiecznie podczas hospitalizacji.
3. W opinii badanych na uwagę zasługuje doskonała opieka psychiczna oraz fachowość i sprawność działań pielęgniarstkich.
4. Odpowiedzi dotyczące współdziałania chorego w procesie diagnozowania i leczenia wskazują na znaczne braki w tym zakresie.

PIŚMIENNICTWO

1. Ciechaniewicz W., Górajek – Józwick J.: „Kryteria oceny jakości pielęgnowania na tle oceny jakości opieki”. W: „Jakość w opiece pielęgniarstwie”, red. Z. Jurczyk, E. Majchrzak – Kłocka, K. Pi-skorz. Studio Poligrafii Komputerowej „SQL”, Olsztyn 1996, s. 5
2. Kózka M.: „Wybrane standardy opieki pielęgniarstwie”. CMUJ, Kraków 1997, s. 174
3. Leatherman S.: „Poprawa działania systemów opieki zdrowotnej poprzez reformowanie rynku usług zdrowotnych”. Pierwsza Ogólnopolska Konferencja: Jakość w opiece zdrowotnej. Kraków 1997, s. 69
4. Lenartowicz H.: „Zarządzanie jakością w pielęgniarstwie. Materiały dydaktyczne specjalizacji organizacja i zarządzanie”. Centrum Edukacji Medycznej. Warszawa 1988, s. 13-61

STRESZCZENIE

Zagadnienie jakości zajmuje coraz więcej miejsca w rozważaniach naukowych dotyczących sektora opieki zdrowotnej. Celem pracy było określenie jakości poziomu świadczonej opieki pielęgniarstwie. Badania ankietowe przeprowadzono w 2005 roku wśród 30 pacjentów leczonych operacyjnie w Oddziale Neurochirurgii i Neurotraumatologii SP ZOZ Szpitala Wojewódzkiego im. dr. J. Bizuela w Bydgoszczy. Na podstawie uzyskanych wyników wysunięto następujące wnioski. Opinia badanych dotycząca zaspakajania potrzeb biologicznych pacjentów na oddziale jest w większości jednoznaczna i zyskała oceną doskonałą. 84,9% ankietowanych uważa, że pacjent może czuć się bezpiecznie podczas hospitalizacji. W opinii badanych na uwagę zasługuje doskonała opieka psychiczna oraz fachowość i sprawność działań pielęgniarstwie. Odpowiedzi dotyczące współdziałania chorego w procesie diagnozowania i leczenia wskazują na braki w tym zakresie.

SUMMARY

The question of quality is taken into account in a larger degree as far as scientific considerations concerning health care sector are concerned. The main aim of the work has been to determine the quality of the provided nurse service level. The questionnaire research was carried out in 2005 among 30 patients treated postsurgically at Neurosurgical and Neurotraumatological Ward SP ZOZ of the dr J. Biziel Regional Hospital in Bydgoszcz. The following conclusions have been drawn based on acquired results: The opinion of the tested patients concerning meeting the biological needs of patients at the ward was unambiguous and given an excellent mark. 84,9% of the tested think that a patient can feel safely while hospitalization. According to the tested, the excellent psychological care, competence and efficiency of nurse work should be highlighted. The responses concerning the patient's participation in the process of diagnostics and treatment show lacks in the given case.